

přepadnout Podlažice.⁴ Když se tedy přiblížil večer a dali se na cestu k Podlažicům, oznámili to hradečtí zvědové do města. Proto Hradečtí, pozbyvše tím starosti, nestřežili tu noc město tak bedlivě. A tak v noci zamířil pan Ambrož s lidem svrchujmenovaným k Hradci. A přiblíživše se okolo rozednění k městu, přirazili s žebříky ke zdem, a protože jen zcela málo lidí kladlo odpor a ostatní byli zmateni, brzo obsadili městské zdi; konečně pak, když se někteří z domácích utekli na hrad a ostatní na věže bran, za jasného již dne, což bylo 26. června, stali se pány města za velikého jásotu a radosti přátel a přívrženců pravdy. Když tedy zajali některé protivníky pravdy a když se jim poddali ti, kteří se utekli na hrad a na věže, vyvedli je z města a město obsadili přáteli a přívrženci zákona Božího. Potom vyvolili za hejtmany svrchujmenovaného pana Alše, Beneše a Jiříka, rozdělili mezi sebou majetky protivníků vyvedených z města a jejich domy rozdali těm, kteří se již osvědčili v zachovávaní zákona Kristova. Město ve dne v noci velmi bedlivě střežili.

Uslyšev to král, velmi se rozrušil i všichni jeho přívrženci. Proto se páni království rychle vypravili s nejlépe vybraným lidem Čechů a Moravanů v počtu přes deset tisíc podle rozkazu králova obléhat Hradec a položili se v poli ve vzdálenosti skoro na půl míle od města, neodvažující se pro nebezpečství blíže přistoupiti. A složivše klamně list, že Pražské město uzavřelo s králem do jistého času příměří, vyzývali Hradecké, aby učinili totéž. A tak Hradečtí jsouce oklamáni potvrdili s královskými příměří na tak dlouho, dokud by nedostali odpověď od Pražanů. Poznavše pak jejich faleš, vypověděli příměří svrchujmenovaným úskočníkům a tím bedlivěji a bděleji město střežili a opatrovali potravinami.

K RÁL ZIKMUND PŘIJEL NA PRAŽSKÝ HRAD 46 A JEHO VOJSKO SE POLOŽILO MEZI BRUSKOU, OVENCEM A OBOROU / ŽIŽKA OBSADIL VÍTKOVU HORU

Potom 30. dne června, což byla neděle nejbližší po sv. Petru apoštolovi, přiblížil se uherský král Zikmund se silným vojskem jak Čechů, tak mnohých a rozličných cizích národů k Pražskému hradu. A po slavnostní mši byl sám s některými přednějšími od kněžstva s procesím, zvoněním na veliké zvony, s chvalozpěvy a písněmi slavnostně přijat na Pražský hrad a jeho vojsko rozestavělo

*Die Johannes hactenus per consilium condemnatis brachio stanti traditur Is ad locum suplicij conatus In fine Johes
missus et in eodem loco igne crematus Intradendum dicit Credo in unum deum . leoniam et democriti receperunt cetero
expugnabatur etiam non anstiphus fama fuit se parati fuisse ut reciperent ceteros nisi stant iudici qm
fuisse cetero sui patet confiteri in solo patris meos eius fuerit vero meti*

21 / Odevzdání M. Jeronýma Pražského
k potrestání světské moci.
Vyobrazení z latinského rukopisu
kroniky Ulricha von Richental.

stany nebo boudy na rovných polích, ležících mezi Bruskou, Ovencem a Obo/rou,¹ aby dobývalo Prahy jakožto kacířského města pro přijímání ze svatého kalicha a pro jiné evangelické pravdy. A tak se pro nespravedlivé vyhlášení pa/pežské křížové výpravy proti Čechům, zvláště proti milovníkům přijímání z ka/liča, shromažďoval na to místo do polí den ode dne z rozličných království, vévodství, zemí a krajů světa lid mnohý a rozličný,² aby dobýval slavného a nádherného města Pražského a tak zničil a zkrušil přijímání z kalicha. Činili tak v naději, že za to obdrží odpustky od trestu a viny, což jim slibovali du/chovní, třebaš falešně, mnohonásobně je povzbuzující, aby vyhubili věrné Čechy obojího pohlaví.

V tom tedy vojsku, jehož množství přesahovalo více než na sto pade/sát tisíc ozbrojenců, byli arcibiskupové, biskupové, patriarcha akvilejský,³ roz/liční doktoři a jiní duchovní preláti, vévodové a knížata světská, v počtu asi čtyřiceti, markrabata, hrabata, páni a šlechtici mnozí, rytíři, panoši, měšťané různých měst a sedláci, a ti zaujali celou rovinu svrchuvedených polí a posta/vili nákladné stany nebo baráky, uspořádané na způsob tří velikých měst. Byli tam lidé, kmenové a jazykové rozličných národů: Češi a Moravané, Uhři a Char/váti, Dalmatinci a Bulhaři, Valaši a Sikulové, Hunové, Jasi, Rusíni, Rasové, Slo/vinci,⁴ Prusové, Srbové, Duryňkové, Štýřané, Míšňané, Bavoři, Sasové, Raku/šané, Frankové, Francouzi, Angličané, Brabanti, Vestfálové, Holanďané, Švý/caři, Lužičané, Švábové, Korutanci, Aragonci, Španělé, Poláci, Němci od Rýna a jiní přemnozí.

Ti tedy denně, stojíce na vrcholu hory nad řekou naproti klášteru svatého Kříže⁵ a kostelu svatého Valentina,⁶ proti městu jako psi vyli: „Ha, ha, Hus, Hus, Katzer, Katzer.“ A jestliže náhodou padl do jejich rukou některý Čech, toho bez prodlení, kdyby ho rychle neosvobodili Čechové v poli s nimi ležící, beze všeho slitování upalovali jako kacíře, i když nikdy nepřijímal pod obojí způsobou. A velmi často, svádějíce s Pražany bojové šarvátky Na písku⁷ pod Bruskou a v arcibiskupské zahradě, zakoušeli veliké a značné škody na stat/cích zároveň i na životech. Neboť mnohokrát pět nebo deset Pražanů, oděných jen kabáty, zahánělo veliké množství ozbrojenců, napadali cepy dobře okova/nými protivníky nejlepšími zbraněmi vyzbrojené a často mnohé umlátili až k smrti. Konečně nemohli nepřátelé ani protrhnouti jezy mlýnů naproti kláš/teru svatého Kříže ani spáliti mlýny,⁸ třebaš se o to velmi často pokoušeli, nýbrž vždycky buď zbiti nebo nic nepořídívše s hanbou se vraceli.

Tedy uherský král Zikmund držel tak mocně, jak je svrchu pověděno,

s domácími a cizími pole proti Pražskému městu a zamýšlel obsaditi svými lid/mi vrch blízko šibenice, zvaný Vítkova hora, aby sevřel Prahu jako třetím hra/dem tak, že by nebyl Pražskému městu otevřen žádný volný dovoz potravin. Předvidaje to Jan Žižka, hejtman tábořský, dal bez odkladu hned na svrchujme/nované hoře postaviti dva sruby na způsob jizeb a kázal je okopati maličkým příkopem a obehnati zdí z hlíny a z kamení. A skrže ten srub podivuhodně dal všemohoucí Pán zachránění Pražskému městu, takže se nepřátelé, na tom místě poražení, více nepokusili tak nepřátelsky napadnouti město, jak o tom bude níže psáno.

U PÁLENÍ ARNOŠTOVICKÉHO FARÁŘE VÁCLAVA A CHELČICKÉHO FARÁŘE VOJTĚCHA

47

Potom v sobotu po sv. Prokopu, totiž 6. dne července, když táhl rakouský vé/voda¹ se silným vojskem ku Praze přes Miličín k vojsku krále Zikmunda, odbo/čilo asi šedesát jezdců do Arnošovic a zradou některých českých kněží zajalo pana Václava, faráře tamního kostela, člověka Bohu i lidem milého, s jeho viká/řem pro podávání pod obojí způsobou. A posadivše je oba na jednoho koně, dovezli je k vévodovu vojsku do vsi Bystřice. A složivše je s koně, odevzdali je vévodovi jako tvrdošíjně kacíře; a vodili je takřka po celou noc od vévody k biskupovi a naopak jako od Kaifáše k Pilátovi, činíce na ně nátlak a vyhrožu/jíce jim upálením, aby se přísahou odřekli svrchujmenovaného podávání pod obojí způsobou a činili pokání, jinak že budou upáleni. A kněz Václav, pokorně jim odpovídaje, pravil: „Je to v evangeliu a v praxi prvotní církve a zde ve va/šem psaném misálu. Vymažte toto písmo nebo sežerte toto evangelium!“ A je/den z vojáků, který stál při tom a měl železnou rukavici na ruce, neostýchal se udeřiti svrchujmenovaného pana Václava do tváře, takže mu ihned prudce vy/tryskla z nosu krev. A tak, když ho a jeho druhy tu noc mnohonásobně ztrýznili, usnuli.

A když nastalo ráno, totiž v neděli, vložili pana Václava s jeho viká/řem a třemi starými sedláky a čtyřmi dětmi v pravdě stálými, jedním sedmiletým, druhým osmiletým, třetím desíletým a posledním jedenáctiletým, spolu na hranici dříví nad rybníkem v svrchujmenované vsi tak, že se zdálo, jako by seděli. A okolostojící je vyzývali, chtějí-li žíti, aby ještě odpřísáhli. Na ta slo/va pravil pan Václav jako věrný pastýř ovcí: „Odstup to od nás, co radíte! My

chceme podstoupit ne jednu, nýbrž raději sto smrtí, kdyby to bylo možné, než zapřítí tak přejasnou pravdu evangelia.“ A hned katové, podloživše oheň, zapálili hranici dříví a dítky jako noví rytíři, sedíce na klíně pana Václava a v jeho objetí zpívající chvalozpěv Bohu, ihned vydechly, druzí později, takže naposledy pan Václav odevzdal ducha Bohu, dosáhnuv, jak se zbožně věří, se svými koruny mučednické. Co tedy děláme my ubozí? Povstávají neučení, sedláci a dítky, a získávají nebe mučednickou korunou, my však žijeme v rozkoších a tak se denně blížíme k peklu, od něhož nás rač zachrániti požehnaný Bůh, který žije a kraluje na věky.

Rovněž v témž čase Vojtěch,² farář ve vsi Chelčicích, která leží blízko města Vodňan, muž, který se bál Boha, nesouhlasil se žádnými úchytkami mimo přijímání z kalicha a hrozil se upalování a usmrcování (od) táborů, byl od Hrzka, zemana z Tuřova v témž kraji,³ jedinež pro přijímání z kalicha zajat a s jedním druhým knězem doveden do města Budějovic; oba byli jako kacíři odevzdáni městu, hned vsazeni do věže, a když se asi po třech týdnech nechtěli odpřisáhnouti, byli za městem upáleni. Sláva Tobě, Hospodine, který bojícím se Tebe dáváš do konce vytrvati v pravdě a nebáti se žádných druhů trestu!

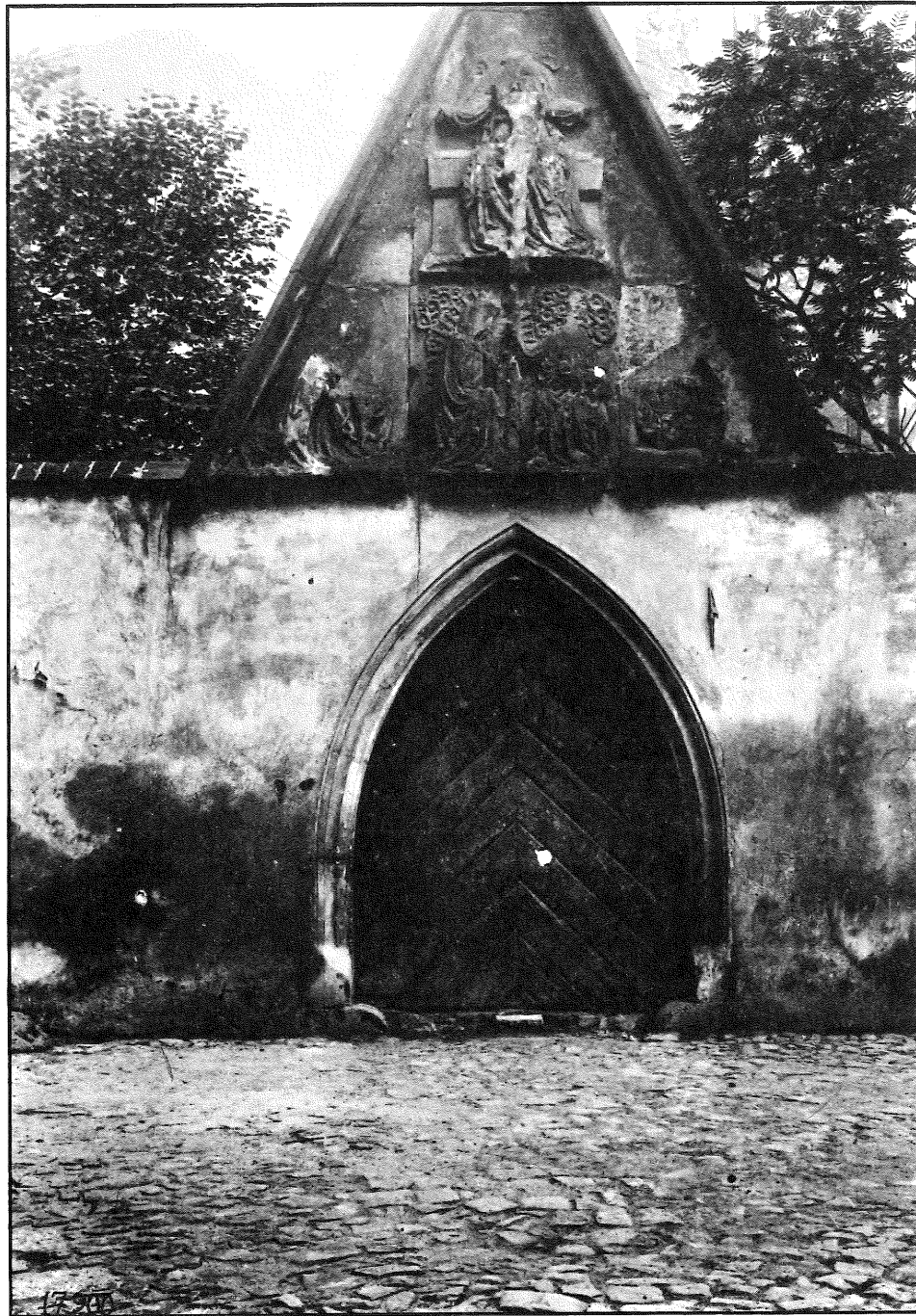
BITVA NA VÍTKOVĚ HOŘE¹

48

Potom 13. dne července, totiž na den sv. Markéty, přišel houf ozbrojenců z vojska na Špitálské pole² útočit na město, aby zkusili, jak by se Pražané měli k obraně. A když se přiblížili k městu, vyrazilo proti nim na zvonění radničního zvonu množství Pražanů. Ti, nezachovavše žádný pořádek a nepočkavše na sebe, proti vůli hejtmanů, ač jich bylo méně, nepřátelsky napadli množství jezdců. A když se spolu srazili, Pražané, vidouce sílu nepřátel, utíkali, přičemž byli někteří zabití a četní zranění. A když přišlo z města množství lidu, tehdy nepřátelé ustoupili a vrátili se přes Vltavu, odkud přijeli. A z nich jednoho rytíře zabili čtyři sedláci; když pak zápasili o jeho zbraň, rychle přijeli někteří z jeho družiny a hned ty čtyři na tom místě smrtelně zranivše ujeli.

Potom nazítří, totiž v neděli nejbliže příští po sv. Markétě,³ asi o hodině nešporní bylo připraveno všechno vojsko královo, aby někteří z nich v několika tisících útokem dobyli dřevěný srub, postavený Žižkou na hoře vedle šibenice, a po jeho dobytí aby ostatní houfy podle rozvržení hejtmanů zaútočily na třech

místech na Pražské město, totiž z Pražského hradu Čechové s šestnácti tisíci na dům vévody saského, z Vyšehradu aby vyrazili na Nové a ze Špitálského pole na Staré Město. Když to bylo takto rozvrženo, vytáhlo mnoho tisíc jezdců na Špitálské pole, přičemž král čekal na druhé straně Vltavy v poli s třemi velkými houfy, aby viděl výsledek.

Míšeňští pak jezdci se svými lidmi a s nimi spojenými sedmi nebo osmi tisíci vyjeli na horu, útokem a s troubením napadli svrchuvedený srub a obsadili příkop i viničnou věž. A když chtěli lézt na zeď, udělanou ze země kamení, a dvě ženy s jednou dívkou a asi s šestadvaceti muži,⁴ kteří tehdy zůstali v srubu, udatně kamením a sudlicemi odporující se bránili, neboť neměli šipy ani prach do houfnic. A tak jedna ze svrchuvedených žen, třebaž beze zbroje, překonávala odvahu mužů, nechtějíc ani o krok uhnouti z místa, a volala: „Neslušit věrnému křesťanu před Antikristem ustoupiti!“ A tak zmužile bojujíc byla zabita a vydechla duši. I Žižka přišel tam byl by sám zabit, kdyby ho nebyli jeho lidé cepy vyrvali z rukou nepřátel. A když se již takřka celé město strachovalo, že bude ztraceno, a vylévajíc s maličkými modlitby a slzy, očekávalo jen pomoc z nebe, přišel zatím kněz se svátostí těla Kristova a za ním asi padesát střelců a ostatní sedláci beze zbroje s cepy. A nepřátelé, uviděvše svátost a uslyševše zvonění zvonku a silný křik lidu, zachváceni náramným strachem se dali na útěk a velmi rychle prchali, chtějíce jeden druhého v běhu předstihnouti. A za toho útoku nemohouce se udržeti, mnozí se zřítily z vysoké skály a zlámali vaz, přemnozí byli od pronásledovatelů pobiti, takže v době jediné hodiny bylo jich zabito skoro tři sta⁵ a jiní byli smrtelně zraněni a odvedeni.

Potom se král s celým vojskem tiše vrátil do stanů, naplněn hněvem, rozmrzelostí, žalem a bolem. Pražané však, pokleknuvše na Špitálském poli, vzdávali díky Bohu, zpívajíc zvučnými hlasy: „Tě Boha chválíme“, protože neztvrdila jejich síla, nýbrž On jim zázračně při jejich nepočtenosti dopřál zvítězit nad nepřáteli. A tak s hymny a písněmi jásavě vešli do města a obrátila se harfa kvílení žen, panen a dítek, které všechny mínili nepřátelé pravdy bez slitování jako zatvrzelé kacíře a děti kacířů ukrutně povraždit, v radost, jásání a plesání a chválili milosrdného Boha, který je přemocně vysvobodil z rukou ukrutných nepřátel. Ale dítky nazítří a potom běhaly po všech ulicích, zpívajíc novou píseň od kněze Čapka⁶ v lidovém jazyce složenou.

25 / Praha, kostel P. Marie Sněžné,
portál v klášterní zdi.

Píseň: Dietky, Bohu zpívejme,
jemu čest, chválu vzdavajme
i s starými.

Neb Němce, Mišněny, Uhry,
Šváby, také Rakušeny,
poběhlé Čechy

*Opako/
vání:* zarmútil, zastránil
i rozehnal ot dietek malých

*Druhé
opako/
vání:* onoho sem, onoho tam,
k utěšení svých milých stálých.

Milý Otče, přijmi chválu
ot Čechův věrných!

Chvalmež Boha s veselím,
toť nám všem Písmo velí.⁷

Potom v pondělí⁸ po nebeském zvítězení nad nepřáteli Koranda, kněz své vlastní a nemoudré mysli, přibrav sestry z Plzně, opovážlivě vjel na koni s táborskými ženami do kostela svatého Michala na Starém Městě, a nemaje v úctě svátost těla Kristova, která byla vystavena na oltáři, rozkázal rozlámat všechny stolice jak kněžské, tak obecného lidu, tvrdě, že budou dobré pro ochranu a obranu nového srubu, postaveného na Vítkově hoře. Ale konec toho skutku poučil, že ono dílo, plné pohoršení, vykonal ne pro opevnění tvrze, nýbrž pro ukojení své zlé a zvrácené vůle a ze závistné nenávisti, kterou choval v srdci k svrchuvedenému kostelu a jeho služebníkům; vždyť jen velmi málo prken bylo doneseno na horu, ba takřka všechna byla spálena u svatého Ambrože od táborských sester.

Rovněž po svrchuřečeném zázračném vítězství nad nepřáteli hned nazítří hejtman Žižka, svolav z Prahy množství žen, dívek a lidu světského, velmi silně ohradil tvrz častěji jmenovanou četnými většími a hlubšími příkopy, zdmi a četnými dřevěnými sruby, jak to lze vskutku vidět. A tak tomu vrchu a místu někteří dali jméno „Žižkov“ podle jména zakladatelova, jiní ho nazvali

„Bojiště“ pro tamní porážku Němců, ale třetí, a to správněji „horou Kalicha“ nebo „Kalichem“, protože tam byli poraženi nepřátelé kalicha od těch, kteří podporováni Boží pomocí bojovali za kalich. A ti všichni, aby se vespolek znali, nosili na svých šatech, oděních i praporcích kalich červený nebo bílý.

Potom Němci a cizinci vidouce, že byli tak potupně poraženi od sel/ského lidu, dávali vinu Čechům, kteří byli s nimi, tvrdíce, že byli od nich ha/nebně zrazeni. A kdyby nebyl zakročil král, byli by se téhož dne sami navzá/jem pobili. A na pomstu za své zabitě hned nazítří vypalovali všude vůkol vsi a tvrze a nelidsky jako pohané vhažovali do ohně ženy s dětmi, které mohli chy/titi, sobě k trvalému trápení v pekle, nebudou-li činiti pokání, a upáleným k ve/liké radosti a věčné odměně.

JEDNÁNÍ MEZI STRANOU PROTIVNOU A PRAŽANY; TI ŽÁDALI VEŘEJNÉ SLYŠENÍ ČTYŘ ARTIKULŮ

49

Potom po svrchuřečeném nenadálém pobití Němců mělo město Praha pokoj od častého nepřátelského útočení a Němci již nepokřikovali: „Hus, Hus, Katzer, Katzer,“ nýbrž pokojně denně uvažovali, jak by vyšli z české země a vrátili se domů. A když to rozvažovali páni království ze strany královny, mnozí mívali s Pražany z druhé strany mostu jednání¹ žádající, aby město uzavřelo s králem příměří, aby mohlo se ctí uniknouti cizím národům, aby nebyla celá země zni/čena. Na to odpověděli vyjednávači města, že nemohou sjednati nějakou dohodu bez souhlasu jiných měst, s nimiž jsou spolčeni. Ale prosili, aby pro čest svou a celého království obdrželi před králem veřejné slyšení pro mistry a kněze, aby mohli čtyřmi jazyky, českým, německým, uherským a latinským, otevřeně pravdy čtyř artikulů, za něž se Pražané se svými přívrženci proti králi postavili, jasně a zřejmě Písmu celému vojsku objasniti, veřejně dokázati svou nevinu a vytrhati ze srdcí nepřátel těžké a nepříznivé nařčení celého království, a kdyby bylo po/třebí, odpovídati doktorům královým na všechny jejich námitky.

A to slyšení, jak je svrchu pověděno, třebas od legáta a pánů listy a pečetěmi slíbené, mohla obec obdržeti, ale páni, hledající vytáčky, tvrdili, že by nebylo slušné postavití vévody za mistry, kteří měli přijíti na Hrad, jako rukojmí v městě, nýbrž že městu stačí přijmouti za ně pány a rytíře. A když k tomu obec Pražská dala souhlas, nekonali více svrchujmenovaní páni žádné